Paddemonitering, Filsø & Gyldensteen 2012

3. udgave 23. november 2012

Udført af: Per Klit Christensen og Niels Damm

***AMPHI Consult** er et landsdækkende konsulentfirma der arbejder med rådgivning og planlægning indenfor biologi, miljø og natur.*
*Læs mere om vores arbejde på **www.amphi-consult.dk***

Amphi Consult v/Martin Hesselsøe Aps, Fruebjergvej 3, boks 102, 2100 Kbh Ø, mh@amphi.dk, 70266500
Amphi Consult v/Martin Hesselsøe Aps, Forskerparken NOVI, 9220 Aalborg Ø, mh@amphi.dk, Tel: 70266500
Amphi Consult v/Lars Briggs, Forskerparken 10, 5230 Odense M, lb@amphi.dk, 22927859
X Amphi Consult v/Per Klit Christensen, Vistelhøjvej 5, Skarrild, 6933 Kibæk, pkc@amphi.dk, 20322173
Amphi Consult v/Lars Christian Adrados, Årupvej 44, Årup, 7752 Snedsted, lca@amphi.dk, 22482664

Indledning

Nærværende monitering af padder indgår som en del af en større basismonitering , som ledes af Københavns Universitet for Aage V. Jensens Naturfond i forbindelse med forberedelse og gennemførelse af fondens naturgenopretningsprojekter ved Gyldensten og Filsø.

Hovedformålet med moniteringen var at dokumentere de to områders paddefauna før igangsættelsen af de ambitiøse naturgenopretningsprojekter i begge områder, således at de kort- og langsigtede ændringer kan evalueres i forhold til udgangssituationen.

Metoder

Filsø

Lytning efter kvækkende hanner med fokus på spidssnudet frø

Oplæg: Filsø, ca. 10. april, 2-3 aftener/nætter fordelt på område 1 (Fidde Sø og Kirkeodde) og 2 (Under Holmbanken, Mølleeng og Storeholm). Relevante lytteposter udvælges af konsulent på basis af topografiske kort og luftfotos over områderne samt forudgående besigtigelse i dagslys. For hver lyttepost estimeres antallet af kvækkende hanner og UTM koordinater noteres. Evt. kan flere lytteposter aggregeres til et større polygon, hvor dette giver mening.

Anvendt metode: Feltregistreringen er i princippet udført som beskrevet i oplægget, dog er feltregistreringen udført i dagslys, hvor der også er foretaget optælling af de brune frøers ægklumper.

Gyldensten

Lytning efter kvækkende hanner med fokus på springfrø

Oplæg: Gyldensteen, ca. 20. marts, 1-2 aftener/nætter fordelt på område 1 (Langø (2 vandhuller)) og 2 (Gyldensteen Nor). Relevante lytteposter udvælges af konsulent på basis af topografiske kort og luftfotos over områderne samt forudgående besigtigelse i dagslys. For hver lyttepost estimeres antallet af kvækkende hanner og UTM koordinater noteres. Evt. kan flere lytteposter aggregeres til et større polygon, hvor dette giver mening.

Anvendt metode: Der er udført eftersøgning af ægklumper - optælling af ægklumper vurderes normalt at være den mest effektive metode til kortlægning og overvågning af bestande af springfrø. Metoden er anvendt i flere langtidsserier, blandt andet kortlægning og overvågning af springfrøenbestanden på Køge-egnen først i Hovedsrådets regi og senere af Roskilde Amt. Eftersøgningen af ægklumper er udført på et tidspunkt, hvor det vurderedes, hvor arten havde afsluttet æglægningen.

Lytning efter kvækkende hanner med fokus på strandtudse samt lysning efter stor vandsalamander

Oplæg: Gyldensteen, medio maj, 1 aften/nat, stratificering baseret på besøg i april. For hver lyttepost estimeres antallet af kvækkende hanner og UTM koordinater noteres. Evt. kan flere lytteposter aggregeres til et større polygon, hvor dette giver mening. For stor vandsalamander estimeres antallet af voksne dyr på tilsvarende vis.

Feltarbejdet udføres generelt som beskrevet i TA-A17 ”Overvågning af padder”, selv om tilgangen på flere punkter afviger fra specifikationerne heri. Anvendt metode: Stor vandsalamander er ikke eftersøgt ved lysning om natten men derimod ved ketsjing om dagen i overensstemmelse med TA-17 ”Overvågning af padder”.

Figur 1: Parti hedekær på den østlige side af Fidde Sø, hvor den største delbestand af spidssnudet frø indenfor undersøgelsesområdet ved Filsø, er registreret i 2012.

RESULTATER
Gyldensten

Skrevet og udført af Niels Damm

Springfrø

Der er eftersøgt ægklumper af springfrø i 5 vandhuller i og omkring Langø Plantage, ét vandhul i Øster Plantage, samt lavninger i Gyldensteen Nor/Orestrand. Undersøgelsen er foretaget d. 11. april i solskin/varmt vejr. Der blev ikke fundet ægklumper af springfrø eller andre brune frøer. Der blev hørt enkelte kvækkende skrubtudser i to vandhuller (øst og vest for Langø Plantage). Ved senere eftersøgninger i området om lune nætter er der kun fundet skrubtudse på vejene, ikke brune frøer.

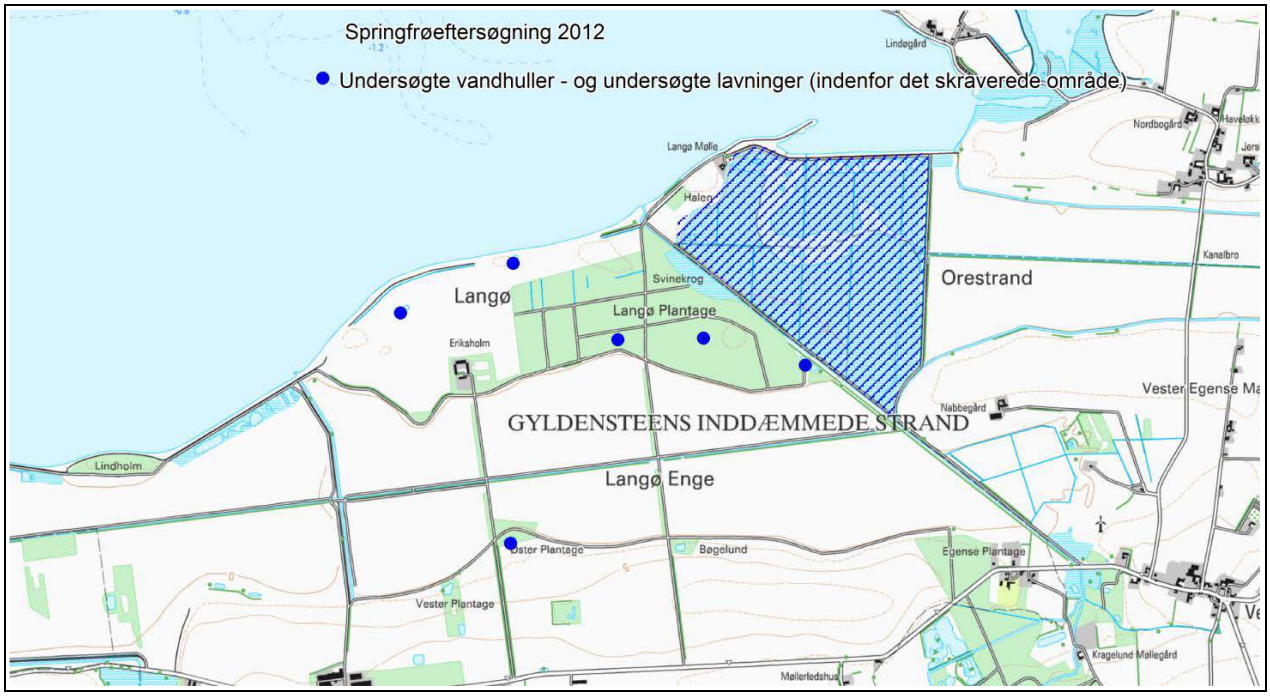

Figur 2: Der blev ikke fundet springfrø eller andre brune frøer ved undersøgelsen i 2012. Baggrundskort: © KMS

Strandtudse

Der er eftersøgt kvækkende strandtudser ved Gyldensteen Nor/Orestrand, Orestrand, samt også lyttet fra Stegø mod Gyldensteen på varme aftener/nætter fra skumring til midnat. Undersøgelsen er foretaget d. 22. april, 29. april, 26. maj og 30. juni og har dermed dækket strandtudsens langstrakte yngletid godt. De to seneste besøg har været lagt på meget varme aftener efter kraftig regn. Der er ikke hørt eller set strandtudse ved de fire besøg. Kenneth Thorslund, Stegø beretter at han på lune sommeraftener af og til hører strandtudsen kvække nær Stegø og syd her for. Kenneth Thorslund har ikke hørt strandtudsen i 2012, kun i tidligere år. Foråret 2012 har været meget tørt og mulige ynglesteder for strandtudsen i lavninger på strandenge, dyrkede marker m.v. har været udtørrede. I den situation høres strandtudsen ikke. Undersøgelsen har ikke bekræftet tilstedeværelse af strandtudse ved Gyldensteen, men lodsejer-

iagttagelse fra Stegø, sandsynliggør at strandtudsen stadig findes i området. Strandtudsen lever i en lille bestand ved Skovby Sand/Ore, omkring 10 km sydvest for Gyldensteen.

Stor vandsalamander

Der er eftersøgt yngel af salamandre d. 20. juli. Både stor og lille vandsalamander er fundet ynglende i det østlige vandhul i Langø Plantage. Der er ikke set brune frøer ved vandhulsundersøgelsen i juli.

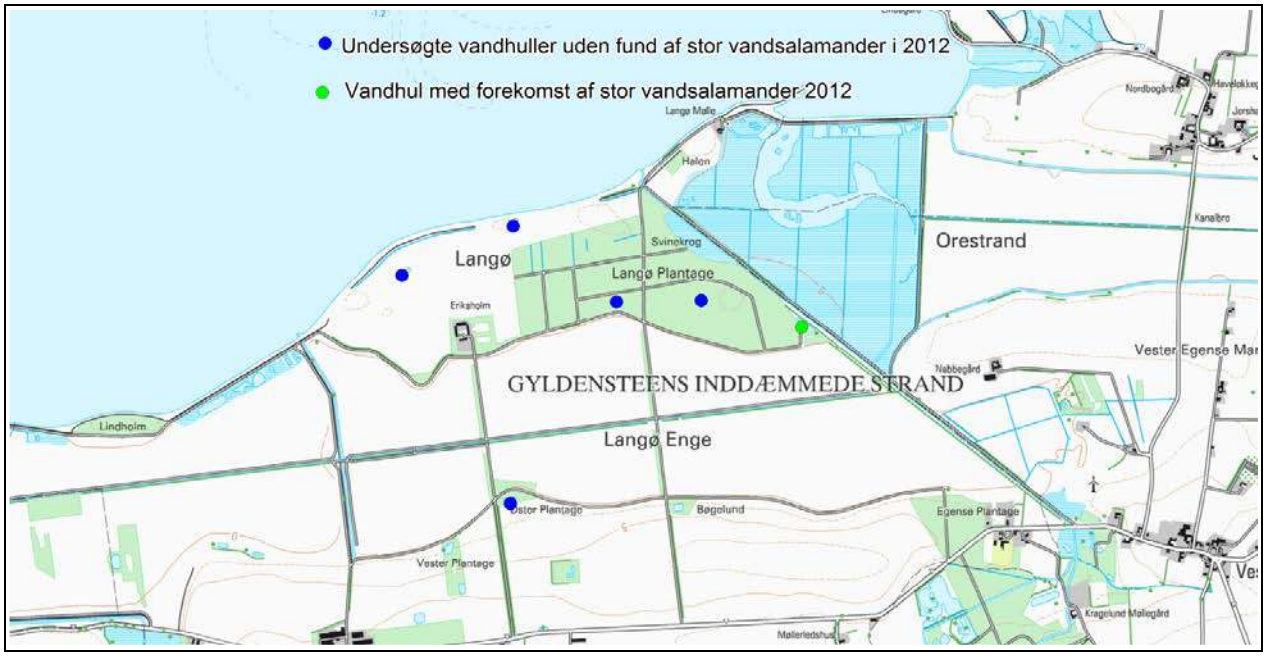

Figur 3: Der blev i denne undersøgelse fundet stor vandsalamander i et vandhul. Baggrundskort: © KMS

Filsø

Skrevet og udført af Per Klit Christensen

Spidssnudet frø

Undersøgelsesområdet omfatter eksisterende naturarealer i delområde 1, Fidde Sø og Kirkeodde og delområde 2 , Under Holmbanken og Porsemose Bjerge.

Besigtigelse og registreringer er udført den 25. marts og 27. marts i dagslys, hvor det var lunt og solrigt og kvække- og yngleaktiviteten blandt butsnudet frø og spidssnudedet frø var kulminerende. Det var derfor et det et godt tidspunkt i sæsonen at foretage registrering og optælling af kvækkende sete og hørte hanner dagen. Æglægningen var på undersøgelsestidspunktet i fuld gang men endnu ikke afsluttet. . Det optalte antal ægklumper udgør derfor ikke nødvendigvis det maksimale antal, hvilket ville have krævet en eller flere yderligere optællinger.

Der er tilbagelagt 26 km til fods i terrænet fordelt med 12 km den 25. marts og 14 km den 27. marts og registreringen har været rimeligt dækkende for begge delundersøgelsesområder, dog er et kærområde og potentielt ynglested for spidssnudet frø, langs den nordlige del af Fidde Sø ikke blevet undersøgt fyldestgørende, for at undgå unødvendig forstyrrelse af et tranepar.

Fordelen ved at foretage nattelytning kan være, at det er nemmere at høre og lokalisere de kvækkende hanner end om dagen, hvis det er vindstille. Dels er der mindre baggrundsstøj, dels kvækker frøerne ofte mere intenst eller højlydt om natten, men især omkring Fidde Sø er terrænet stedvist ret uvejsomt, og det forudsætter et ret godt stedkendskab, at udføre effektive optællinger om natten. Denne undersøgelse kan gentages både om dagen og om natten ved at udvælge ruter eller lytteposter, der dækker de punkter, hvor der er registreret kvækkende hanner. Det kan dog naturligvis variere fra år til år, hvor de bedste ynglesteder er, afhængigt af især vandstandsforhold.

Sammenfatning af undersøgelsen ved Filsø

Øst for Fidde Sø er der i et større hedekær, fundet 3 koncentrerede yngleforekomster (lokalitet 1, 2 og 3) af spidssnudet frø (figur 5, 6 og 7) med i alt mindst 269 kvækkende hanner og 192 ægklumper. Hedekæret må anses for at være vigtigt for spidssnudet frø og der kan udføres flere typer tiltag såsom grøftetilkastning, rydning og ekstensiv afgræsning, som kan forbedre kærets potentiale som ynglested for spidssnudet frø.

Spidssnudet frø er yderligere fundet på én lokalitet øst for Fidde Sø (lokalitet 4, se figur 8) hvor der er registreret 25 kvækkende hanner og fundet 8 ægklumper. Ynglelokaliteten er en del af et kær, hvor der er en okkerholdig vandsamling.

Der er flere potentielle ynglesteder på østsiden af Fidde Sø, hvor rydning, græsning og eventuel stedvis vandstandshævning, kan fremmeyngle mulighederne for spidssnudet frø.

Vest for Fidde Sø blev der registreret en forekomst med mindst 100 kvækkende spidsssnudet frø i et kærområde med hængesæk (lokalitet 8, se figur 11). Det vurderes, at der kan være oversete forekomster

på vestsiden af Fidde Sø, men det vides ikke med sikkerhed. Der var et tranepar i området , hvorfor en del af vestbredden af Fidde Sø ikke blev gennemgået.

Ved et vandhul (lokalitet 9, figur 14) mellem Fidde Sø og Under Holmbanken, blev der registreret mindst 65 kvækkende hanner af spidssnudet frø. Vandhullet omgives af hængesæk.

I området ved Porsmose Bjerge er der kun fundet to mindre forekomster af spidssnudet frø fordelt på 2 lokaliteteter. Lokalitet 11 er et kærområde med en del buskopvækst (figur 16), medens lokalitet 12 (figur 17) udgøres af en mindre vandsamling i et kærområde under tilgroning.

Tabel 1.1 Padderegistreringer ved Filsø – antal kvækkende hanner og optalte ægklumper. Lokaliteterne 1-8 er beliggende i delområde 1, medens at lokaliteterne 9-13 er beliggende i delområde 2.

Lokalitet	UTM		Spidssnudet frø		Butsnudet frø		Skrubtudse	
NR	N	E	♂♂	Æg	♂♂	Æg	♂♂	Æg
1	454339	6175032	54	44				
2	454400	6174966	75	66				
3	454428	6174870	140	82				
4	454200	6174552	25	8				
5	455393	6173452					24	
6	453544	6173606			35	30		
7	453050	6174173			150	Ikke optalt	40	
8	453158	6174749	100					
9	451898	6175205	65		30	26	52	
10	450905	6175515			82	37		
11	450850	6174715	24	16				
12	450800	6174465	12	4				
	I alt		495	220	297	93	116	

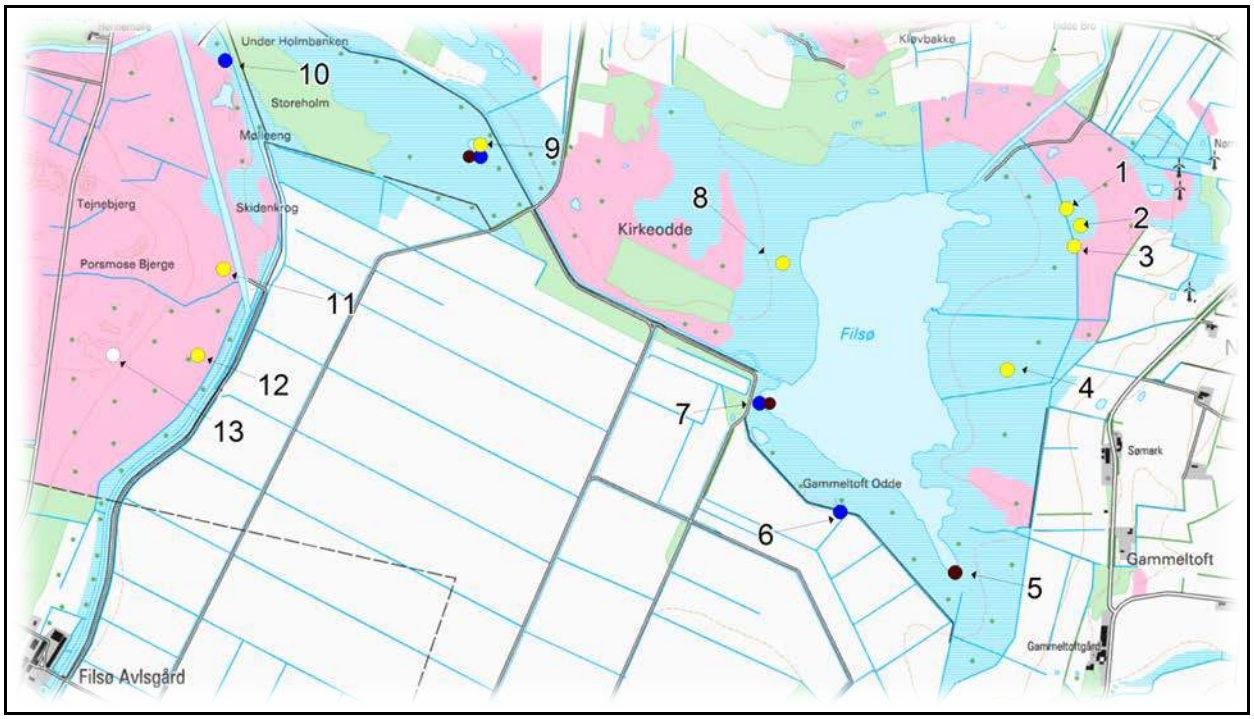

Figur 4: Fund af ynglende padder i forår 2012. Spidssnudet frø (gul), butsnudet frø (blå) og skrubtudse (brun). Baggrundskort: © KMS

Delområde 1, Fidde Sø

Figur 5: Lokalitet 1. Kærområde øst for Fidde Sø.

Figur 6: Lokalitet 2. Kærområde øst for Fidde Sø.

Figur 7: Lokalitet 3. Kærområde øst for Fidde Sø.

Figur 8: Lokalitet 4. Kærområde øst for Fidde Sø.

Figur 9: Lokalitet 5. Rørskov i den sydøstlige del af Fidde Sø.

Figur 10: Lokalitet 7. Rørskov i sydvestlige del af Fidde Sø nær udløbet

Figur 11: Lokalitet 8. Kær og rørskovsområde i den vestlige del af Fidde Sø. I baggrunden ses to traner i rørskoven.

Figur 12 og 13: De to traner bliver urolige og flyver ca. 200 m, før de lander ud for ud for Kløvbakken

Delområde 2, Under Holmbanken og Porsemosebjerge

Figur 14: Lokalitet 9. Vandhul med rørskov og kærområder mellem Kirkeodde og Under Holmbanken.

Figur 15: Lokalitet 10. Rørskov og starsump ved kanal ved Under Holmbanken.

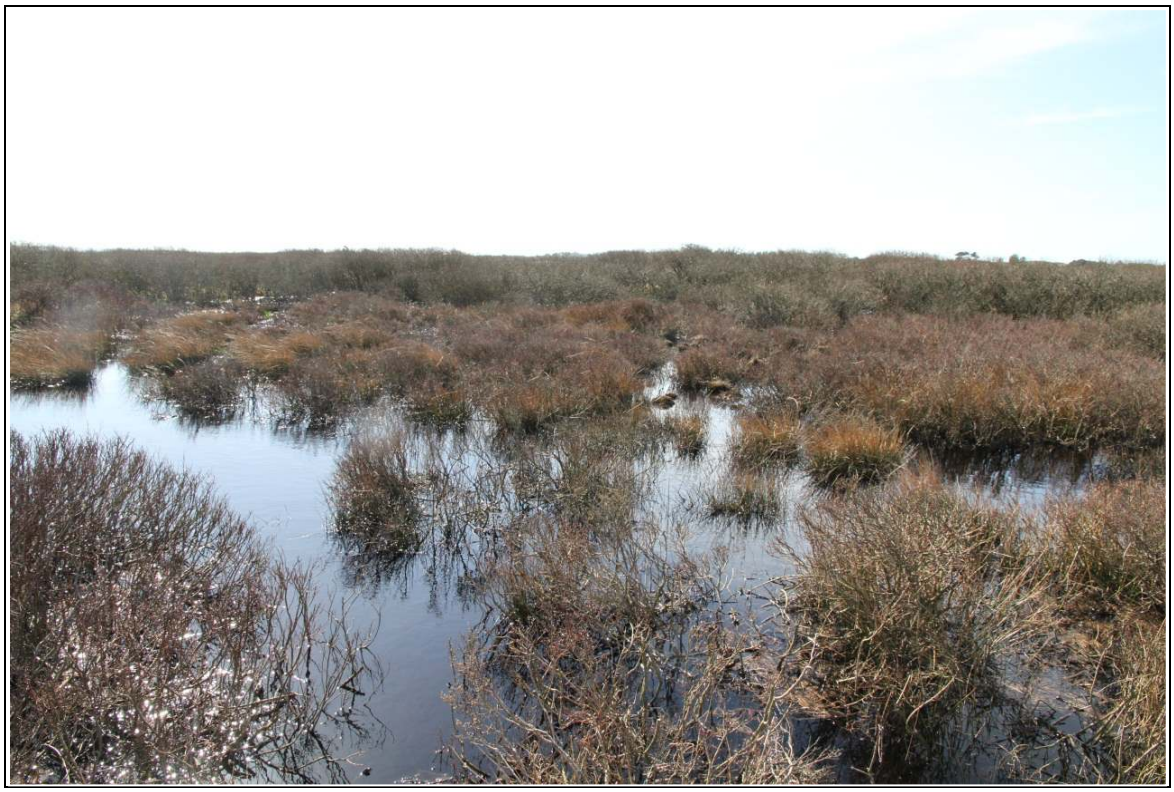

Figur 16: Lokalitet 11. Kær øst for Porsmose Bjerge.

Figur 17: Lokalitet 12. Kær øst for Porsmose Bjerge.

Figur 18: Lokalitet 13: Potentiel strandtudse lokalitet i klitlandskabet (Porsmose Bjerge)

Strandtudse er eftersøgt i Filsø-området i 2003 fra offentlige veje og arealer ved lytnig om natten. Eftersøgning udførtes som en af en større kortlægning af strandtudsens udbredelse i Ribe Amt i 2002-2003 udført af Per Klit Christensen. Strandtudse blev dengang fundet lige syd for den afvandede Filsø , og da arten normalt har en høj mobilitet, må det forventes, at der er gode cahncer for kolonisering af nye, egnede ynglesteder inden for Filsø Gods-området.

Figur 19: Dette kærområde i området ved Porsemose Bjerge afvandes af mindst 9 sidegrøfter og én hovedgrøft, som ses på fotoet nedenfor (Figur 20). Det afvandede hedekær kunne ved en beskeden indsats, blive et potentielt ynglested for spidssnudet frø og strandtudse.

Figur 20: Hovedafvandingsgrøft i kærområde i den nordlige del af Porsmose Bjerge-området